

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, pošt. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 24.

Sreda 23. marca 1927.

Leto II.

III. skupščina Del. zbornice za Slovenijo

Delo in sklepi III. skupščine Delavske zbornice so pokazali, da se njeni delegati prav zavedajo svoje dolžnosti, da prav pojmujejo značaj in naloge te skupne delavske ustanove. Kakorkoli so se zastopniki posameznih klubov razhajali v pogledu na posamezne točke in predloge marksističnega kluba, vendar so se končno v glavnih osnovah zedinili in glasovali za sklepe in predloge zbornice, za njen proračun — in kar je glavno, odobrili delo zbornice v preteklem letu. Še več: priznali so, da je zbornica pridno delala, da je prav zajela svoj delokrog in pridobila povsod na ugledu in avtoriteti, in vredno je takoj omeniti, da je baš zastopnik nemarksističnega kluba predlagal, da se izreče funkcionarjem Delavske zbornice zahvala za njihovo požrtvovalno delo. Z ozirom na znane razpaljene politične strasti Slovenije, je vredno to še posebno poudariti. Skupščina je oba dneva pridno in previdno delala in videti je bilo na ekspeditivnosti njenega dela, da je bila dobro pripravljena, da so vsi njeni klubi obdelali temeljito vso ogromno stvarino — skupščini je bilo predloženih nič manj kot 49 predlogov in resolucij — že prej na svojih številnih sejah.

S to III. svojo skupščino je Del. zbornica stopila v drugo leto svojega normalnega delovanja in udeleževanja pod najboljšimi izglede, in mi samo želimo, da bi bilo tudi nadaljnjeno njeno delovanje tako mnogostransko in plodonosno, kakor je bilo dosedaj.

O poteku skupščine prinašamo danes delno poročilo in nekatere važnejše predloge in sklepe — ostalo bomo pa objavili v naslednjih številkah.

Sodr. Čobal je otvoril III. redno skupščino ob skoro polnoštevilni udeležbi delegatov in močno zasedeni galeriji sejne dvorane mestnega magistrata v Ljubljani, ter pozdravil navzoče in predstavil vladnega zastopnika, šefa socialno političnega oddelka, dr. Goršiča. Omenil je tekom leta odstopivše člane in namestnike, ki so bili pozvani, da zasedejo njihova mesta. Predlagal je za overovatelja zapisnika člane skupščine, Gajšeka, Juvana in Ošlaka, ter končno povdaril važne naloge skupščine in delo, ki ga je bilo v preteklem letu mogoče izvršiti, ker je vladala med vsemi člani upravnega odbora in skupščine složnost in treznost. Tej treznosti in složnosti se imamo zahvaliti, da je mogla Delavska zbornica v preteklem letu pozitivno delati in pridobivati bolj in bolj na ugledu v vsej javnosti, zlasti pa med delavstvom, kateremu je v prvi vrsti namenjena, in to ne samo doma, nego tudi v celi državi. Zbornica je posegla iniciativno v vsa področja socialne politike, in je zato tudi bilanca njenega dela zelo visoka in aktivna.

Poročilo zborničnega tajnika,
sodr. Uratnika.

Predsednik Čobal je po odobritvi zapisnika prejšnje skupščine podal besedo soodr. Uratniku, ki je kot tajnik zbornice poročal o delu zbornice v preteklem letu in o sedanjih najnujnejših nalogah zbornice. Iz njegovega jasnega in točnega poro-

čila posnemamo naslednje glavne momente:

»Gospodarska kriza in iz nje izvirajoča hujša in hujša brezposelnost sta močno zaposlili Delavsko zbornico, ki je morala poseči vmes in pomagati. Zbornica je hitro in povsod intervenirala; baš to njeno intervencionistično delo je pa bilo najtežje. Zakon o zaščiti delavcev ne priznava Delavski zbornici avtoritativne moči, zato je mogla zbornica v pogledu tega perečega vprašanja samo posredovati, deloma z uspehom, deloma pa ne. Avtoritativne moči zbornica ni imela, in sredstva, ki jej stoji na razpolago, so bila močno omejena, zato se ne smemo čuditi, če niso bili uspehi, vžlic zborničnemu prizadevanju, vedno najpovoljnejši. Bavila se je nadalje zbornica intenzivno tudi z vprašanjem gradbene akcije, tega drugega silno važnega problema, pa z vprašanjem ohranitve Borz dela povsod tam, kjer jih je bila vlada ukinila. Če ni bilo mogoče uresničiti vse predloge in načrte zbornice, je to pripisati tudi dejstvu, da je do zadnjega časa vladal v celi državi socialni politiki sovražen duh. Izgledalo je češče, kakor da bi bili državni organi v celi državi dobili nalogo, da ne smejo prevneto težiti za uveljavljenjem socialno političnih zakonov. Vsled tega so bile tudi same najbolj upravičene in utemeljene intervencije Delavske zbornice češče izigrane. To je bilo zlasti opažati za časa trboveljske krize, ko je zbornica s svoje strani intenzivno delala na omejitvi krize, medtem ko se je na drugi strani istočasno pomagalo ukinjevati delo in socialne politične akcije, kar dokazuje, kako malo razumevanja je takrat vladalo za najnujnejše socialne dolžnosti. Šele s prevzemanjem socialno političnega resora po ministru dr. Gosarju, ki vsa ta vprašanja pobliže pozna, ker je v njih zrastle, smo se začeli nadejati izboljšanja, v čemer se tudi nismo varali, ker je novi minister za socialno politiko tudi v rešnici takoj pozval k sebi zastopnike Delavske zbornice, da čuje mišljenje in želje zbornice in s tem delavstva samega.

Socialna kriza, ki je bila že pred vojno velika, je po vojni še narasla. Denarna vrednost je padla, na drugi se je pa do skrajnosti povečalo nesorazmerje med razpoložljivim kapitalom in razpoložljivo delovno silo. Prej se je vsaj v nekem sorazmerju množil kapital in so se množili stroji in v zvezi s tem povpraševanje po delovnih močeh. Po vojni je pa obratno jela na eni strani padati vrednost kapitala, na drugi pa imožiti število razpoložljivih delovnih moči. Delovni trg je od leta do leta bolj obremenjen, možnosti zaposlenja so pa vedno manjše. To dejstvo močno otežuje socialno politično delo še v nekem drugem pogledu, namreč v tem, da se delodajalci, ko zahteva delavstvo boljše plače, sklicujejo na to število maso delavcev, ki so jim stalno na razpolago, da ukrote za dostojnejše mezde se boreče delavce.

Zato smo tudi rekli, ko je vlada ukinila Borze dela, da se morajo na vsak način ohraniti. Naloga vseh teh posredovalnic je, da vsaj v neki gotovi meri delajo na izravnavanju

delovnega trga, da so v medsebojni zvezi, da odvajajo odvišne delovne sile iz enega kraja v drugi, kjer jih morda primanjkuje, da iščejo možnosti zaposlitve, da proučujejo v skrajni liniji možnosti kolonizacije in izseljevanja. Pri teh vprašanjih mora sodelovati tudi Delavska zbornica, ker so to današnji najnujnejši problemi, za katere bo vendar treba najti primerno rešitev.

Izgleda, da se je nekaj v tej smeri že storilo. Z novimi amandmani, ki so bili unešeni v proračun, bo bržčas zasiguran nadaljni obstoj Borzam dela, in tudi denar, ki je bil nabran v fond za brezposelne, se bo končno vrnil svojemu namenu. V fond za brezposelne plačujejo v Sloveniji samo oni, ki so zavarovani pri Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev, ne pa oni, ki so samo člani bratovskih skladnic. Zato je predlagala Delavska zbornica, da se vnese v Pravilnik tudi točka, po kateri naj bi tudi člani bratovskih skladnic plačevali odpadajoče prispevke v ta fond, da bodo tudi oni deležni podpore za brezposelne.

Zadnji čas je tudi, da se takoj začne graditi nova stanovanja. Že v svojem referatu na kongresu Delav. zbornic v Beogradu je poročevalec povdarjal, da je zmotno mišljenje, da je najnujše že prešlo in da bo sedaj privatni kapital začel zidati. Baš obratno. Z ukinitvijo stanovanjske zaščite se bo stanovanjska kriza še povečala. Tudi sedaj bo mogoče rešiti stanovanjsko vprašanje le s pomočjo velikih akcij. V tem pogledu obeta dobro zlasti akcija ljubljanske občine. Prihodnja stavbena sezona v Ljubljani bo znatno boljša. Delavska zbornica je iz vseh teh razlogov ponovno opozarjala in še opozarja vlado na potrebo, da se vsaj ono malo najemniške zaščite, kolikor smo jo doslej imeli, ohrani, da se podaljša veljavnost starega stanovanjskega zakona in da se ga ne sabotira, kakor je bila prepogosta praksa.

V pogledu sabotiranja nekaterih zakonov velja nadalje zlasti omeniti zakon o šurnem delovniku. Imamo strikten zakon o šurniku, pa se vendar od poklicne strani ni storilo ničesar v obrambo duha in besedila tega zakona. In ker vidimo, da se baš tam, kjer je težnja za gazenjem osemurnika najmočnejša, predvsem ubijajo organizacije in preganjajo delavski zaupniki, smo rekli: »Zaščitite delavske zaupnike!« — In smo v svrhu zaščite delavskega zaupnika izdelali osmutek zakona, ki naj omogoči redno izvolitev in redno, nemoteno delovanje delavskih zaupnikov.

Zbornica je storila nadalje vse, kar je mogla v okviru zakona storiti, da se uredi in stalno zasigura zavarovanje rudarjev, ki je z dajatvami, ki so bile naložene bratovskim skladnicam, močno ogroženo. Že iz tozadavnega Pravilnika je razvidno, kako je zbornica vodila borbo za izravnavo in vidi se vpliv zbornice tudi v načrtu, ki je bil sprejet. Ministrstvo za šume in rude je poslalo namreč zbornici v izjavo načrt Pravilnika, ki bo končno uredil to vprašanje in iz katerega je razvidno, da je Ministrstvo vendarle osvojilo nekatere važne predloge zbornice. In če postane končno ta

uredba zakon, smo dosegli, kar se je doseči moglo in bratovskim skladnicam bo zasiguran obstoj.

V pogledu zakonodajnega dela bomo v bližnjem času posvetili vso svojo pozornost zlasti rudarskemu zakonu in obrtnemu redu. Še vedno je veljala praksa, da novi zakon razveljavlja starega, pri nas se pa godi obratno. Ako določbe novega zakona ne prijajo delodajalcem, pa se sklicujejo na stari zakon in delajo na njegovo uveljavljenje, vsled česar je vedno skrajno težko braniti pravice prizadetih, čeprav so jim v novem zakonu jasno priznane. Z novim rudarskim zakonom se morajo vsi ti pravni nedostatki urediti, in končno veljavno izločiti veljavnost starejših zakonov. Z novim obrtnim redom bo pa treba zlasti zaščititi vajeniški naraščaj, ki bo moral v smislu že znanih predlogov Delavske zbornice najiti svojo zaslombo pri nadzorni in obrtni oblasti.

Poleg vseh dnevnih in nujskih nalog je skušala zbornica v tem času delovati tudi znanstveno in duševno, dobro se zavedajoč, da ni mogoče dajati pravičnega mnenja o raznih predlogih in načrtih, dokler nimamo kolikor toliko točnega razgleda o celokupnem polju dela. Znanstveno in statistično delo zbornice je še nepopolno, toda začeli smo tudi s tem, in če nismo mogli storiti več, naj se ne pozabi, da smo bili v borbi, da smo bili takorekoč kakor oni davni borci, ki so z eno roko gradili obrambne nasipe, z drugo pa z mečem odbijali napade sovražnika. Upamo pa, kakor hitro zaplavamo v mirnejše vode, da bomo našli čas tudi za strogo znanstveno delo.

Poročilo s. Uratnika je zbornica sprejela s toplim odobravanjem. To odobravanje je veljalo obenem njegovemu vsestranskemu, neumornemu delu, njegovi iniciativnosti in požrtvovalnosti, njegovi bistrosti in pronicavosti.

Blagajniško poročilo je podal s. Čelešnik. Pojasnil je točno in izčrpno blagajniško stanje in predloženo bilanco, ter pri tem navedel važne podatke o višini prispevkov posameznih okrajev v Sloveniji v sklad za Delavsko zbornico in Borze dela. Na njegovo poročilo se še povrnemo.

Sodr. Ošlak je nato poročal za kontrolo, ki je ponovno pregledala blagajniško stanje in vknjižbe ter našla vse v najpopolnejšem redu in da so izdatki vršili vedno v okviru bilance, vsled česar predlaga absolutorij.

Sodr. Arh je nato vprašal za pojasnilo o izplačevanju podpor, na kar je soodr. Uratnik poročal o tej zadevi ter o podporah za izseljeniške in potujoče delavce.

Sodrug Sedej je nato poročal o gradbeni akciji Delavske zbornice, ki bo dogovorno z ljubljansko občino zgradila v Ljubljani na Miklošičevi cesti velik dom, v katerem bodo prostori zbornice, Borze dela in vseh delavskih organizacij. O tem velepomembnem delu prinašamo v naslednjem načrt, z rešenjem ministrstva za socialno politiko, ki je na to akcijo že pristalo ter prepis pogodbe z ljubljansko občino. Predvidena je istotako gradbena akcija tudi za Maribor.

Zelo važen je bil nadalje sklep o arbitražni ureditvi mezdnih sporov, ki naj definitivno ureja veljav-

nost kolektivnih pogodb, o čemur smo že zadnjič pisali. Sprejeti so bili nadalje še mnogi drugi predlogi Strokovne komisije, od katerih objavljamo danes samo nekatere. Tako objavljamo tudi resolucijo sodr. Sedeja o stanovanjskem vprašanju, njegovo lepo poročilo pa priobčimo prihodnjič.

Predlog o državni arbitraži delovnih sporov.

Večina podjetij trajno ne upošteva kolektivnih pogodb, sklenjenih z uslužbenci v svojih podjetjih. V mnogo podjetjih pa sploh ni kolektivnih pogodb. To omogoča prekomerno izkoriščanje delavstva in stvarja spore, ki škodujejo celotnemu gospodarstvu. Mnogo modernih držav je vzpričo tega uzakonilo odnosno pripravila zakon o državni arbitraži (presoji) delovnih pogojev. Tudi pri nas je potreben zakon, ki naj vsebuje sledeče:

1. v vsakem podjetju odnosno gospodarski panogi mora obstojati med zastopniki podjetja in delojemalcev sklenjena kolektivna, ozir. tarifna pogodba, ki natančno določa delovne pogoje;

2. v slučaju potrebe izpremembe kolektivnih pogodb ali večjih odpuštev ali izporov razsoja o njih utemeljenosti z materialnimi sankcijami določeno sodišče, kateremu se mora dati popoln vpogled v poslovanje podjetij;

3. skupščina Delavske zbornice za Slovenijo naproša upravni odbor, da izdela tozadevni predlog in ukrene vse za njegovo uzakonjenje.

Za podaljšanje stanovanjske zaščite in za zgradbo novih stanovanj.

Z ozirom na dejstvo, da se po novem stanovanjskem zakonu prične z likvidacijo stanovanjske zaščite s 1. V. 1927 in da se ona končno veljavno ukine s 1. novembrom 1927 — in to v času, ko je stanovanjska kriza na višku, zahteva III. redna skupščina Del. zbornice:

1. da se podaljša stanovanjska zaščita delavcev in nameščencev najmanj do 1. decembra 1930, kakor je to že izvedeno v vseh modernih državah Evrope in da se obenem izboljša obstoječi stanovanjski zakon s sodelovanjem stanovanjskih najemnikov;

2. da se maksimirajo najemnine največ na eno petino zaslužka najemnikovega, upoštevajoč kakovost in velikost stanovanja, da se obenem obdavi vsa stanovanja z nad šestimi sobami v korist občinskega gradbenega fonda;

3. da se izda zakon o gradbi malih stanovanj s sodelovanjem občin, Delavske zbornice in društva stanovanjskih najemnikov, ker le potom takega zakona, ki bo omogočil intenzivno zidanje cenenih stanovanj, je mogoča rešitev latentne in akutne stanovanjske krize;

3. upravnemu odboru Del. zbornice se naroča, da upliva na zakonodajo v smislu te resolucije.

Zaščita vajencev.

Klub Združene delavske strokovne zveze Jugoslavije (Strokovne komisije) obrača pažnjo III. plenarne skupščine DZ na kričeče nesorazmerje med številom v obrtnih panogah zaposlenih vajencev in pomočnikov ter mojstrov, ki pričča, da je merodajna za ureditev razmerja bolj težnja poedinca za izkoriščanje vajeniške delovne sile, kakor ozir na vzgojo potrebnega števila obrtnega naraščaja.

Ker je to v škodo splošnosti, in sicer tako mojstrov, kakor pomočnikov, predlaga klub ZDSZJ: da naroči III. plenarna skupščina upravnemu odboru zbornice, da stopi v zvezo s pristojnimi obrtnimi združenji in obrtnimi oblastmi in skuša doseči, da izdajo vse obrtne zadruge v smislu pooblastila čl. 114 obrtnega reda nove vajeniške rede, v katerih naj se uredi:

1. V zvezi z že započeto iniciativo OUZD, da se morajo vajenci pred vstopom v učno dobo zdravniško preiskati in to s posebnimi ozi-

rom na telesno sposobnost za stroke, ki se ji žele posvetiti.

2. Da se omeji število vajencev v toliko, da sme imeti mojster z enim pomočnikom enega vajenca in potem na vsaka dva pomočnika še po enega vajenca. Mojstri, ki delajo brez pomočnikov, nimajo pravice do vajencev.

Za stroke, katerim jemlje tvorniška produkcija delo in pri katerih je nadprodukcija naraščaja posebno velika, naj se sprejemanje vajencev v še večji meri omeji.

3. Za vajenčevo delo naj se določi odškodnina, katero mora izplačati vsak mojster svojim vajencem. Naravno je, da vsak vajenec, ko stopi v učno razmerje pri svojem mojstru, vsak dan več zna in da je tudi njegovo delo od perijode do perijode več vredno.

Zato naj bi se uredila odškodnina vajenca po sledečem ključu:

Kot enota se vzame zaslužek v prvem letu oproščanja pomočnika, ter ima od tega vajenec prejemati:

1. pol leta učne dobe 10 odstotkov,
2. pol leta učne dobe 20 odstotkov,
3. pol leta učne dobe 30 odstotkov,
4. pol leta učne dobe 50 odstotkov,
5. pol leta učne dobe 70 odstotkov,
6. pol leta učne dobe 90 odstotkov.

Vajenci, ki delajo za hrano, dobe odgovarajoče odstotke tistega dela zaslužka, ki ga dobiva oproščen pomočnik poleg hrane.

Klub ZDSZJ se nada, da bo mogoče doseči v vseh teh točkah sporazum z obrtnimi združenji. V kolikor pa bi to ne bilo mogoče, naj zaprosi uprava DZ za posredovanje obrtne oblasti odnosno naj dela na to, da se uredi v novem obrtnem zakoniku vajeniško vprašanje po vidikih splošne, ne pa zasebne koristi.

Predlog o ustanovitvi ženskega odseka.

Moderni industrijski sistem dela postavlja zlasti ženstvo pred naloge, katerim po svoji šibkejši strukturi morejo še manj kljubovati, kakor moški. Izkoriščanje ženstva pri tovarniškem in drugem delu je pa še zato tem večje, ker so med njimi započeti šele početki moderne samoobrambe potom združevanja v strokovnih organizacijah. Niso redki slučaj, da dobivajo ženske, zlasti v tekstilni industriji za svoje 8--10urno delo po 5 do 10 Din dnevne plače. Istotako se dogaja, da zaposlujejo razna podjetja kljub jasni prepovedi zakonov o zaščiti delavcev — ženske pri nočnem delu ali pa pri delih, ki izrecno škodujejo ženskem organizmu.

Na isti način zlorablajo podjetniki mladinsko delavstvo in dogajajo se slučaj, da zaposlujejo ne le obrtni in agrarni obrati, temveč celo industrijska podjetja mladinske delavce pod 14 leti pri svojem delu, kljub temu da zakon o zaščiti delavcev to striktno prepoveduje.

Iz vseh teh razlogov predlaga klub ZDSZJ (Strokovne komisije), da se ustanovi na sedežu zbornice tročlanski ženski odsek, ki naj bo poverjen, da s sodelovanjem uprave zbornice zbere vse tozadevne podatke o ženskem in mladinskem delu ter sestavi potom upravnega odbora DZ primerne predloge na kompetentna mesta v varstvo ženskih in mladinskih delavcev.

Poročilo o vporabi gradbenega fonda.

Sklep seje upravnega odbora v zadevi vporabe gradbenega fonda z dne 10. januarja 1927:

Pozivno na rešenje ministra za socialno politiko Obr. 167-IV. od 2. julija 1926, glasom katerega je vložiti budžetne viške, ki se izkažejo v poslovnih letih 1924, 1925 in prvi polovici leta 1926 po v tem odloku navedenih odbitkih v fond za zgradbo poslovnih prostorov za podpisano zbornico, o kojega konkretni uporabi je predložiti ministru poseben sklep, ki pooblašča upravni odbor Delavske zbornice:

1. Da se kupijo za vsa iz v gradbenem fondu zbornice nabrano imovino — po odbitku zneska 500.000 Din, ki ostane rezerviran za podporo eventualne slične akcije mestne občine mariborske, obligacije gradbenega fonda mestne občine ljubljanske, pod pogojem, da se mestna občina zaveže:

- a) da namestijo v eni izmed projektiranih stanovanjskih hiš, ki se ima zgraditi in upravljati po načrtu, ki ga bo predložil in odobril upravni odbor Delavske zbor-

ce za Slovenijo, tudi: poslovni prostori Delavske zbornice za Slovenijo, Ljudske kulturne in Državne borze dela, — slednji pa le za slučaj, da se vložiti v to zgradbo tudi del za Borze dela zbranih rezerv, za kar bo upravni odbor zbornice zaprosil:

b) da prizna mestna občina Delavski zbornici pravico, da more odkupiti v toku 20 let to zgradbo, proti temu, da povrne mestni občini v denarju ali v še neizrebranih obligacijah vse dejanske izdatke za zgradbo te hiše, vračunši izdatke za obrestovanje najetega kapitala.

Eventuelno sklepanje o gradbi lastnega posloja se odloži in se bo sklepalo o tem le, ako bi za zgornji sklep ne bilo mogoče doseči soglasja z mestno občino ljubljansko in potrdila ministrstva za socialno politiko.

2. Odlok ministrstva v zadevi vporabe gradbenega fonda z dne 17. febr. 1927:

G. Ministar Socialne Politike svojim rešenjem od 17. febr. 1927, g. Br. 1806. doneo je odloku sledeče sadržine:

»Na osnovu § 38 Zakona o Zaščiti Radnika i rešenja moga predhodnika Br. 167. od 2. jula prošle godine, — o d o b r a v a m : Zaključak sednice Upravnog Odbora Radničke Komore u Ljubljani, održane 10. januara tek. god., u koliko se tiče kupovne obligacija 6% fonda za gradjenje varoške opštine ljubljanske iz fonda za gradjenje Radničke Komore za Sloveniju i uslova postavljenih opštini varoši Ljubljane, od strane Upravnog Odbora Ljubljanske Komore, za izgradnju komorske zgrade i narednjem, da Središnji Ured za Osiguranje Radnika prenese, od kod njega, na račun »Gradjevinskog fonda Radničke Komore za Sloveniju« deponovane imovine iznos od 1.500.000 dinara, na Varošku Stedioncu u Ljubljani, a na račun kupovne 6% obligacija fonda za gradjenje varoške opštine ljubljanske, s tim, da Upravni Odbor Komore podnese na uvid Ministarstvu plan i proračun, po kome će se imati graditi zgrada Radničke Komore ljubljanske, kad isti budu gotovi i pre no što se bude pristupilo pripremanja za gradjenje.«

3. Načrt pogodbe, sklenjene med mestno občino ljubljansko, Delavsko zbornico za Slovenijo in upravo fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko oblast v zadevi upravljanja dveh stanovanjskih kompleksov zgrajenih iz gradbenega fonda mestne občine ljubljanske.

I. Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje kupiti iz svojih rezerv za 1.5 milijona dinarjev, uprava fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko oblast pa iz svojih rezerv za 2.5 milijona dinarjev obligacij gradbenega fonda mestne občine ljubljanske, pod pogojem, da prične graditi mestna občina ljubljanska najpozneje s 1. majem t. l. v smislu priloženega načrta stavbo s 30 stanovanji, v kateri bodo tudi prostori Delavske zbornice za Slovenijo in Borze dela v Ljubljani, na koje odpadajoči del stavbnih stroškov pa ne sme prekoračiti vsote 2 milijona dinarjev.

II. Hiša bo last mestne občine ljubljanske, ki pa se obvezuje, da jo bo upravljala v smislu te pogodbe.

III. Mestna občina ljubljanska se zavezuje, da bo oddajala stanovanja v tej hiši v sporazumu z upravnim odborom Delavske zbornice za Slovenijo.

IV. Mestna občina ljubljanska se zavezuje, da bo dala Delavski zbornici za

Slovenijo in Borzi dela v Ljubljani za dve inštituciji zgrajene prostore za dobo 20 let v najem.

V. Borza dela v Ljubljani in Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da boste plačevali za te prostore najemnine, ki bo enaka 6 odst. gradbenih stroškov, ki odpadejo glasom komisijonelne ugotovitve na te prostore.

Poleg tako ugotovljene najemnine bo plačevala sorazmerno kvoto na celo poslojje odpadajočih davkov, stroškov za popravila in čiščenje.

VI. Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da za dobo 20 let ne bo predložila v vnovčenje v njeni posesti se nahajajočih obligacij gradbenega fonda, tudi ako bi bile te obligacije prej izzrebrane.

Uprava fonda za podpiranje brezposelnih za ljubljansko oblast bo vnovčevala te obligacije v zgoraj omenjeni dobi le, v kolikor bi bila k temu po razvoju njej poverjenih poslov prisiljena.

Delavska zbornica za Slovenijo se zavezuje, da bo vlagala tekom 20 let vse v njenih letnih proračunih za lasten Pokojninski sklad namenjene zneske, poleg tega pa zneske 45.000 Din, — odgovarjajoči izdatku, ki ga je plačevala zbornica pred zgradbo te hiše za najemnine, — v obligacije gradbenega fonda mestne občine ljubljanske. Ta obveza velja le za slučaj, ako se morejo kupiti te obligacije vsaj po nominalni ceni.

Po preteku 20 let se obvezuje ponuditi mestna občina stavbo, v kateri bodo nastanjeni socialni zavodi, Delavski zbornici, oziroma, ako slednja s tem soglasja. Delavski zbornici in Borzi dela v nakup za ceno, ki se bo po dovršeni gradnji komisijonelno ugotovila kot stavbna cena.

Ta kupnina se lahko plača tudi s še nevnovčnimi obligacijami gradbenega fonda mestne občine po nominalni vrednosti.

4. Kalkulacija: Stavba na Miklošičevi cesti obsega po načrtu prostore za Delavsko zbornico, prostore za Delavski zbornici priključene strokovne organizacije, za Borzo dela in za 30 stanovanj ter je proračunana na 4.5 milijona dinarjev. Od tega zneska vplača Delavska zbornica takoj 1.5 milijona dinarjev.

Tekom 20 let vložiti v obligacije gradbenega fonda po načrtu vsako leto: dotacija za lasten Pokojninski sklad (50.000) in znesek v višini iznosa izplačanega pred zgradbo lastnega posloja za stanarino (45.000). Ti zneski dajo v 20 letih, obrestovani po 5 odstotkov, kapital, ki je 34krat večji ko letno vplačana vsota, torej 95.000 × 35 je 3.2 milijona dinarjev.

Tako je dana možnost odkupa posloja. Vpoštovati je treba, da bo vložila poleg zbornice v gradbeni fond mestne občine ljubljanske tudi Borza dela večji znesek.

5. Predlog upravnega odbora: III. plenarna seja skupščine Delavske zbornice sklene:

1. Da se odobri sklep upravnega odbora DZ z dne 10. januarja 1927.

2. Da se predloži mestni občini ljubljanski, da zgradi po predloženem načrtu na Miklošičevi cesti nasproti Okrožnemu uradu stavbo, v kateri bodo nastanjeni tudi prostori Borze dela in Delav. zbornice.

3. Da se odobri zgoraj citirani načrt pogodbe, ki jo je predložil skupščini v svrhu ureditve odnošajev med Delavsko zbornico, Borzo dela in mestno občino ljubljansko, skupščini upravni odbor.

4. Da se pooblasti upravni odbor, da more ta načrt v sporazumu z ostalimi pogodbeniki v nebitvenih točkah spremeniti, o čemur pa je podati poročilo na prihodnji plenarni seji.

Upravni odbor Del. zbornice.

Desetletnica ruske revolucije.

Pred desetimi leti, sredi grozot in teme razsajajoče svetovne vojne, je planilo v dan: carizem je strl, rusko delavstvo in kmetstvo je proglasilo revolucijo, obrnilo hrbet strelskim jarkom v neodoljivi težnji po miru in spravi med narodi. Nemški in avstrijski cesaristi so pozdravili ruski preobrat, misleč, da jim bo sedaj lažje zmagati. Socialisti smo pa čutili, da pojde isto pot kot rusko carstvo tudi nemška in avstrijska monarhija, da se bodo rušili prestoli in dvigali ognjeviti narodi.

Kmalu so vkorakale nemške armade v rusko ozemlje — kmalu so pa tudi morali zapustiti sveta ruska tla in vrhovni kronari poglavarji srednjeevropskega cesarizma in militarizma so sledili usodi ruskega carja. Tam, kjer so še pred kratkim triumfirale tisočletne monarhije, so nastale nove države in so se proglasile republike. Nemčija, najbližja sosedinja Rusije, je bila kmalu vsa v socialnem plamenu — delavstvo je tirjalo svoja prava in proklinjalo pogubno vojno.

Ruska revolucija, ki je čez noč prekrasila s svojim mogočnim klcem po samoodločbi narodov in po vladi združenih delavcev in kmetov — po vladi dela — je postala gravitacijska točka zaslužjenih, žarišče

revolucionarnosti, človečanstva in osvoboditve.

Rusija sama pa je bila medtem postavljena pred težko izkušnjo. Gnil carizem je zapustil za seboj same ruševine — duševne in materialne. Rusko gospodarstvo je bilo do kraja razruvano in uničeno. Delavska vlada je imela v svojih rokah oblast, toda blagodatni ljudske vlade se niso mogli pokazati ob praznih skladiščih, ob nemožnosti zadostnega in pravičnega oskrbovanja ruskega prebivalstva z vsakdanjo hranjo. Kmalu se je pokazalo, da je mogoče uresničiti socializem le tam, kjer je mogoče, poleg politične oblasti, deliti narodu tudi materialno blagostanje. Ruska revolucija se je morala zato z orjaško silo lotiti ciklopičnega dela ruske gospodarske obnove na eni strani, na drugi pa, da za vsako ceno brani ogroženo revolucijo pred koncentričnim napadom evropskega imperikalizma. Združenemu odporu evropskega proletariata — evropskega socialističnega proletariata — se imamo zahvaliti, da niso evropske kapitalistične države napadle Rusije, da je železni obroč okoli sovjetskih republik počil, še predno je bil prav pretegnjen in vpostavljen.

Ruska revolucija se je ohranila.

in Lenin, ki je bil proroški duh in jednolika vodilna sila revolucije, je kmalu uvidel, da mora Rusija težiti z vsemi silami za industrijskim procvitom, za gospodarskim normaliziranjem prirodno bogate Rusije. Začel je s politiko Nepe, ekonomske obnove, in čeprav niso bili uspeli tako nagli in veliki, kakor se je pričakovalo, je s tem vendar velika Rusija stopila v fazo pozitivnega dela in se je šele s tem pravzaprav močno približala možnosti, da postane v doglednem času res socialistična država, ker ne bo njena moč izražena le v politični oblasti, nego tudi v ljudskem blagostanju, v svoji gospodarski socialistični uredbi.

Notranji in zunanji proces ruske revolucije se ni vršil in ni šel vedno ono pot, po kateri bi moral po našem socialističnem naziranju stopati. Pogrešna je bila po našem mnenju taktika razcepljenja delavskih vrst v Evropi, ker smo že od vsega predvidevali, da bo to oslabilo moč socialističnega in komunističnega proletariata, pogrešna je bila po našem naziranju poteza, da se je komunistična internacionala pretvorila v orodje ruske vlade, da je ona postala organizacija ruske vlade, vsa samo v službi te vlade; da ni bilo te pogreške, smo uverjeni, da bi bil danes položaj Evrope iz temelja ves drugačen.

Pa to je drugo poglavje. Bile difference take ali take, spričo obletnice velike ruske revolucije ne moremo pozabiti, da se ob obrežjih Volge zida čarobna stavba nove naše bodočnosti, ne moremo pozabiti, da je stvar ruskih delavcev in kmetov tudi naša stvar, in da moramo mi vedno in vedno braniti tekovine ruskega osvobojenega naroda pred napadom evropskega kapitalizma in evropske reakcije. Ruski primer more roditi novo človeštvo, mednarodni kapitalistični red, ki rodi vedno nove vojne in upropašča evropsko kulturo in blagostanje in evropske narode, pa nikoli.

Zato ponavljamo ob tej desetletnici klic evropskega zavednega delavstva: »Roke proč od Rusije, priznajte ljudsko Rusijo, obnovite njeno diplomatsko odnošaje, rešpektirajte suvereno voljo ruskega naroda, ki je na delu, da izgradi v najtežjih mukah sebi in vsemu trpečemu človeštvu srečnejšo bodočnost!«

Ta klic ponavljamo še posebej danes, ko skuša evropski imperializem zvaliti krivdo za svoje imperalistično početje na Kitajskem na Rusijo, in ko vstvarja obenem zlasti v Srednji Evropi nove vojne opasnosti. — Braniti moramo Rusijo pred takimi načrti tudi zato, ker branimo s tem mir Evrope in napredek in zmago proletariata.

in umetniško stremenje po čim večji realnosti, čim večji umetniški izpopolnitvi.

Zeleti je, da se naši dramatični tečaji še v naprej redno posečajo v svrhu višje in višje naobrazbe, da preidejo naši diletantski odri v fazo najpopolnejšega samoustvarjanja, samostojnega in umetniško vrednostnega dela.

Ko se uresniči to, bomo lahko dejali, da smo vzgojili novo, povsem samoniklo in samoustvarjajočo generacijo.

F. K-r.

Ženski shodi.

Ženske sekcije Socialistične stranke Jugoslavije bodo v naslednjih krajih obdržale javne shode povodom mednarodnega ženskega dne:

V petek (praznik), dne 25. marca:
Muta, v gostilni Dobnik, ob pol 4. uri popoldne.

Guštanj, v gostil. Milonik, ob 3. uri popoldne.

Prevalje, ob 9. uri dop. (lokal bo na vabilih razviden).

Nedelja, dne 27. marca:
Maribor, ob pol 3. uri pop. v Gamberinovi dvorani.

5. junija grem v Ljubljano!

Maribor.

Odbor krajevne organizacije SSJ Maribor bo imel svojo sejo v četrtek, dne 24. marca ob pol 8. uri v strankinem tajništvu. Udeležba dolžnost!

Občinske doklade na konzumente. Pretekli četrtek je mariborski občinski svet z večino glasov sprejel predlog, da se občinska doklada na črno vino zveča za dva, oziroma ako ne bo ta predlog potrjen, na belo in črno vino po en dinar od litra in po 20 para na pivo. Ta doklada, ki je preračunjeno, da bo občini donajalo okroglo 1.500.000 na leto se bo porabilo za gradbene potrebe. Socialistični občinski svetniki so se zavzemali (in se bodo tudi v bodoče) za zidanje delavskih stanovanj, ker je ta nujna socialna potreba. Niso pa mogli glasovati za davek, ki obremenjuje samo delavce in konzumente. To naše stališče, ki je vsakemu razumljivo in logično, ne gre v glavo »Slovenčevim urednikom, kateri skušajo v nedeljskem »Slovcu« na demagoški način prikazati socialistično protislovje. Mi nismo imeli namena o teh davkih na široko pisati in jih agitacijsko izrabiti, ker pa »Slovcu« ni dala žilica miru, da ne bi udaril po socialistih, dasi bi moral, z ozirom na potek seje in na način glasovanja o teh dokladah, kakor tudi o interesu stvari zelo previden — hočemo, ker smo primorani dokazati, da naše držanje na občinski seji je bilo edino, ki je odgovarjalo naziranju velike večine mariborskega delovnega ljudstva. Ugotoviti moramo, da socialistični obč. svetniki niso zahtevali gradnje stanovanj, ne da bi predlagali tudi virov za kritje. Res je, da so naši sodruzi predlagali, da naj se uvede:

1. davek na osebne automobile, katerih je v Mariboru okrog 100 z okroglo 1800 konjskimi silami. Znano je vsem, da so ta davek uvedli socialisti na Dunaju, in da so ga ravno tako prevzeli krščanski socialisti v ostali Nemški Avstriji. Ako bi se bilo za enkrat obdavčilo vsako konjsko silo s **300 Din**, bi ta davek znašal okroglo **500.000 Din**, ako bi se naš predlog reducirjal na polovico bi dohodek znašal **250.000 Din**; 2. so predlagali, da naj se davščina na razkošje zviša od 20 na 50%; 3. da se hišno najemniški davek, ki ga plačajo hišni posestniki zviša od 30 na 50%; bi znašal okrog 200.000 Din; 4. da se pusti v veljavi do sedaj obstoječa dinarska davščina, ki donaja občini okrog **300.000 Din letnih dohodkov**. Ako bi bila blokaška večina sprejela te naše predloge, bi ne bilo treba davka na vino v gorenji višini, pač pa bi zadoštovala k večjemu ena tretjina. Gospodje so te davke takoj odklonili, češ, da je davek na automobile nemogoč, ker bi se v tem momentu vsi

avtomobili prodali. (!) Davek na hišne posestnike, se ne sme uvesti, ker mora občina iste štiti, davek na luksus se ne izplača, ker bi premalo donajal, dinarski davek je nepopularen in ogrožen, ker ga po večini plačujejo purgarji, ki so steber blokaške večine. Edini davek, ki je gospodrom popularen, je davek na vino, ki po veliki večini obremenjuje delavca in uradnika. Blokaška gospoda je štiti interes avtomobilistov, hišnih posestnikov in ponočnjakov, ni pa hotela štiti interese delavstva. Jasnno je, da v taki situaciji, niso mogli in niso smeli socialisti glasovati za davek, ki je očitno protidelavska demonstracija. Ako bi bila blokaška gospoda toliko uidevna, da bi sprejela del naših predlogov, in s tem pokazala voljo za primerno obremenitev vseh slojev, bi bilo socialistično godrnjanje drugače, ker nismo, in nočemo biti demagogi, kakor so bili klerikalci leta 1922, ko so preprečili davek za zidanje hiš.

Celje.

Pri borzi dela v Celju dobi delo: 21 hlapcev in poljed. delavcev, 100 rudarjev, 1 vrtnar, 1 pečar, 50 kamnosekov za izdelovanje granitnih kock, 1 železolivar, 11 mizarjev za pohištvo, 2 kolarja, 1 strojni tkalec za odeje, 8 krojačev, 3 peki, 3 zidarji, 3 tesarji, 9 težakov, 9 vajencev, 7 kmečkih dekel, 1 hotelska kuharica, 2 na, takarici, 15 kuharic, sobaric in služkinj. **Delo išče:** 1 gospodarski pristav, 41 mavec, viničarjev in hlapcev, 4 vrtnarji, 45 rudarjev, 1 pečarlončar, 5 kovačev, 1 klepar, 3 železolivarji, 5 zlatarjev, 2 elektromonterja, 1 lopatilovodja (Baggerführer), 22 mizarjev, 4 kolarji, 4 sodarji, 4 sedlarji, 2 tkalca, 5 krojačev, 11 čevljarjev, 1 klobučar, 3 mlinarji, 14 pekov, 2 slaščarja, 1 mesar, 2 pivovarniška delavca, 2 natakarka, 1 zidarski polir, 7 zidarjev, 3 tesarji, 1 slikar, 11 strojnikov-kurjačev, 9 trg. pomočnikov, 7 šoferjev, 3 kočijaži, 9 pisarniških moči, 1 bolniški strežnik, 77 dninarjev, težakov, slug, čevajev, 6 vajencev, 2 kmečki dekli, 3 šivilje, 6 natakarc, 3 prodajalke, 55 kuharic, sobaric, služkinj, 2 kontoristinji, 1 vzgojiteljica. Kdor reflektira na prosta mesta, oziroma delovne moči naj se zglašuje pisмено ali ustmeno pri borzi dela.

Trbovlje.

V nedeljo, 13. tm. se je vršila v Del. domu pokrajinska konferenca zaupnikov II. rud. skupine. Od 113 zaupnikov se jih je udeležilo konferenca 95. Konferenci je prisostvoval sam rud. glavar gosp. Stergar. Sodr. Krušič je točno ob 10. otvoril konferenco ter pozdravil navzoče. Ker je bila prva točka dnevnega reda volitev novega odbora, se je takoj vnela živahna debata, katero je otvoril delegat Zlabornik iz Mežice z dolgo resolucijo, ki poudarja, da se naj ta stara mama že vendar enkrat spravi iz sveta, in se naj izvedejo nove volitve zaupnikov po zakonu o zaščiti delavcev, za kar so bili vsi zaupniki iz raznih rudnikov, samo bernotovec Štruc iz Trbovelj se je izrazil, da naj se obstoječa stara pravila samo spreminene, kar v bistvu pomeni, da je za sodelovanje v glavnem odboru z podjetniki, ki imajo v njem večino, tako, da vedno delavski predlogi takodejo. Samo v Sloveniji še obstoja ta stara šara, medtem ko ne obstoja v nobeni drugi pokrajini v državi. Naravno, da je obnašanje tega bernotovca izzvalo takoj ogorčenje. Konečno se je na predlog s. Šobarja Franca sklenilo, da se izvoli provizorični likvidacijski odbor, v katerega je predlagal nalašč uprav one bernotovce, ki so bili proti likvidaciji. Za načelnika je bil izvoljen Štruc Jakob iz Trbovelj, za odbornike pa Domše Ivan, Pencelj Franc, Škrinar Jože in Bedenik Ivan. Računski zaključek za leto 1926 se je odobril, sestava in odobritev proračuna za leto 1927 se je pa odklonila vsled sklepa o likvidaciji. Rud. glavar gosp. Stergar je tudi izjavil, da nima ničesar proti temu, da si delavci izvolijo svoje zaupnike po zakonu o zaščiti delavcev, ker je že stari odbor delal na to, da pride ru-

Ali se že spet pripravlja svetovna vojna?

Fašistovski Italiji se hoče vojne, seveda take vojne, pri kateri bi ji ne bilo treba biti v strahu za ceneno zmago. Te vojne si fašisti seveda ne žele toliko zaradi »veličine« rimske države, kolikor zato, da utrde v Italiji svoj strašni režim. In iščejo zato zadnje čase vsepovsod sebi vredne zaveznike. Tako n. pr. v Sofiji Cankova in Ljepčeva, v Rumuniji Bratianu in Avoresca, v Madžarski Hortyja, in — kajpak — v Albaniji Ahmed beg Zoga. In ker je fašizem mislil, da se nahaja čvrsto v dovolj čedni družbi, je začel z »velikopotezno« obrekovalno in izzivalno gonjo proti Jugoslaviji, da izzove vojno, pri kateri naj bi šli po možnosti po kostanj v ogenj najprej oni drugi, potem če bo prav in lahko, tudi njegovi miličniki. Socialisti smo sicer ponovno opozorili svet, da ogroža Mussolinijeva politika svetovni mir, in ono malo kulture in svobode, kar je v tej razturani Evropi še ostalo — pa se je zdelo evropski buržuaziji — in seveda tudi dalekovidni jugoslavanski — da so to socialistične helegije, in da je Mussolini strašno pameten človek, ki zna imenitno krotiti socialiste in komuniste ter take in podobne rokomahtarje — pa so ga zato tudi od svoje strani podpirali in napihovali, dokler ni zrastle tudi njim čez modro glavo. Pri tem njegovem blaznem po-

četju je našel v zadnjem času celo direktnega zaveznika v »svobodoljubni« in »demokratični« Angliji, ki ga potrebuje za svoje intrige proti tistim državam, ki jej nočejo parirati na Kitajskem, v prvi vrsti proti Rusiji, nato pa tudi proti Franciji, ki se sedaj smeje, kakor se je prej smejala Anglija, ko je morala Francija krotiti Abdel-Krima in njegove Druze. Toda nekaj je pobijati in strahovati doma razorožen in onemogli narod, nekaj je voditi mednarodno politiko. In se je veliki Mussolini zaletel, in se je celo Anglija vstrašila njegove gonje in njegovih priprav proti Jugoslaviji, in vse kaže, da bo moral vendarle prenehati, če ne bo hotel ostati sam. Tega pa Mussolini noče in noče, zakaj sam ne mara biti krvavi boj, kajti eni so iz takega lesa, drugi zopet iz drugačnega. Tako je pričakovati, da bodo vendar vladali za nekaj časa spet pristrčni odnošaji med Italijo in Jugoslavijo.

In ker se Jugoslavija, odnosno tisti, ki jo vladajo, s svoje strani, tudi močno zavedajo svojih dolžnosti do naroda, se ne smemo čuditi, če smo tičali te dni v najhujši vojni opasnosti, in ne samo mi, nego tudi cela Srednja Evropa — pa smo vedeli o vsej stvari ravno toliko, kakor o položaju na Ekvatorju. Pa kaj, ko pa naša sijajna diplomacija skrbi za vse.

Kantonske čete zasedle Šanghai.

Kantonske čete so vkorakale v Šanghai in zasedle mesto. Severna fronta se je namreč te dni pod pritiskom kantonskih čet popolnoma zrušila, s čimer je bilo Kantoncem omogočeno priti kmalu do Šanghaia. Pred in po vkorakanju južnih čet so se vršile srdite protiangliške demon-

stracije in se je proglasila splošna stavka. Končno se je dosegel sporazum med severno in južno armado, da se v bližini mesta ne bodo vršile borbe. S padcem Šanghaia je vsa južna Kitajska v posesti Kantonske vlade.

Naši odri.

Hrastnik, 7. III. 1927.

Nikjer v Sloveniji se ne kažejo tako resna stremjenja po pravi teaterski umetnosti na naših diletantskih odrih, tako resno prizadevanje pionirjev proletarske kulture, da se iz ročnega delavca ustvari človeka, zmožnega samolastnega kulturnega ustvarjanja, posebno v dramski umetnosti, kakor baš pri rudarjih v revirjih.

V nedeljo, 6. marca, smo imeli priliko, občudovati to resno stremjenje pri igralcih dramskega odseka trboveljske »Svobode«, ki so gostovali pri nas z Ancengruberjevim kmečkim igrokazom »Slaba vest«.

S plastično linijo, z mojstrsko režijo, je »Slaba vest« doživela popoln uspeh. — S. Majdič je izvedel

svojo vlogo imenitno, da, s pravo igralsko okretnostjo. V svoji temperamentni kreaciji je v marsičem sličil Zlodeju iz Cankarjevega »Pohujšanja v dolini šentflorjanski«. Zlasti v mimiki in s svojim glasovnim izražanjem je podal vse najboljše.

In s. Tržan! Plastična slika, figura z realno kreacijo. Le tuintam je morda malo prethi igral.

Fant od fare je bil s. Pavšek. Pri s. Pavšku smem trditi, da je ugodil vsem zahtevam poklicnega igralca. Njegovo fantovstvo v podajanju vloge Štefana je zelo splošno priznanje. Pa kaj bi našteval vse: Vsi so podajali svoje vloge živo, realno, neprisiljeno. Seveda je bilo opazati i hibe, pa to je razumljivo. Priznati moram, da je pri vseh igralcih in igralkah resno prizadevanje

darsko delavstvo do tega, da bo tudi za njega veljal isti zakon. Saj II. skupina nima nobenega pomena, ker so ti zaupniki le slamnati možje. Kar je pa najglavnejše, je to, da bo imel del. zaupnik samo takrat veljavo in moč, ako bo za njim stala jaka in disciplinirana delavska armada, organizirana v svoji razredni strokovni organizaciji, v Zvezi rudarjev Jugoslavije.

Novo odpuščenje delavcev. Tvrška »Slograd«, stavbeno podjetje, namerava 26. marca odpustiti vse svoje delavce, katerih je okroglo 120, ter popolnoma ukiniti obratovanje. Ker je to podjetje večji del v rokah TPD, je računati, da v letošnji sezoni sploh TPD ne bo ničesar večjega zidala, vzlic temu, da so stanovanjske hiše na cesti takšne, da daleko ne odgovarja več svojemu namenu, ker so bile postavljene pred pol stoletja.

Lekarna brez zdravil. Čudno se bo to zdelo javnosti, da je lekarna brez zdravil, a vendar je tako. Zgodil se je slučaj, da je šel v torek delavec k zdravniku, ta mu je napravil recept za zdravila, ko se pa oglasi v lekarni, mu na vso začudenje izjavi lekarnar, naj pride po zdravila v ponedeljek, torej čez teden dni. Res dobra in točna postrežba, in za zdravje močno priporočljiva. Ali odbor bratovske sklednice teh stvari nič ne vidi, ali se ga pa mogoče ne ticejo?

Polomija bernotovcev. Da bi se naši skrahirani bernotovci pokazali, so sklicali za nedeljo, dne 13. tm. shod pri Forteju. O tem shodu ste že nekaj pisali, pa ne bo odveč, če še nekaj povemo. Kot glavni referent je nastopil splošno znani Lojze, da skritizira delovanje Del. zbornice. Pa, o bog, kakšna polomija! Naše delavstvo pač nemara razbijačev, zato je tudi na tem shodu pošteno z njim obračunalo, tako, da jo je prej odkuril, predno se je shod končal, kar je pač dovolj značilno. Lojze je skušal po svoji stari navadi nekaj natveziti v kar sam ne verjame. Sod. Cobal mu je dal ob splošnem pritrujevanju pošteno lekcijo, češ, če njegova stranka sprejema od zbornice denar za podpiranje brezposelnih, ona ga pa porabi za... »produktivne svrhe«, potem se pa še izrazi, da lenuhov ne bo podpirala, potem že vemo, s kom imamo opraviti. Potemtakem so pač lenuhi tudi oni delavci, ki jih je angleški kapital v Mezici vrgel na cesto? To bi bilo potrebno, da nam pojasnijo gospodje, ki se zbirajo okrog te... »stranke«, ali pa naj te rudarje, ki so, prosim vas, člani njihove organizacije, zaposlijo pri produktivnih delih? Sodr. Arh in Krušič sta jim tudi pošteno isprašala njihovo vest, tako, da bodo pomnili, da pri nas ni več mesta za bernotijavke, o čemur so se že lahko sedaj na par shodih, ki so jih priredili, prepričali, ker so na vseh doživeli grozen fiasko.

Devica Marija v Polju.

V naši občini se opaža razveseljav pojav. Namreč misel, da se otvori in omogoči na kakoršenkoli način enotna politična stranka, sposobna za enotne akcije. Ta misel pridobiva vedno več tal. Dejstvo, da so proletarske stranke nastopile skupno pri oblastnih volitvah, je le še poglobilo

to stremljenje. To vpliva tudi na duhove, ki stoje izven naših organizacij zelo blagodejno, ker je jasen dokaz, da vidijo delavci edino-le v enotni stranki rešitev, svojo boljšo bodočnost.

Naša lista je dobila pri zadnjih volitvah 178 glasov. To je lep, a ne preveč razveseljiv napredek. V naši občini tvori namreč proletarij dobro polovico prebivalstva. Večina tega je pa v klerikalni stranki nekaj pa tudi v SDS.

Zalostno je, da večina tega delavstva se še danes ne zaveda, da se jih v klerikalni stranki ne uvažuje, da v škodo vsega delavstva delajo v stvari za klerikalne konservativne mogotce in ne za socialno stvarjo in delo. Ti klerikalni konservativci pa nimajo smisla in resne volje, da pomagajo delavstvu, kakor so to tudi dejansko večkrat pokazali in se kažejo, n. pr. z davki na ročno delo. Koliko ljubezni imajo do nas in kako znajo oni reševati socialna vprašanja. Sicer pa čemu tako daleč! Dovoljno je, če pogleda to delavstvo na svoje Device M. Poljske občinske može, pa mu bo, če le bo hotel, vse jasno! Sliši se, kako in v koliki meri delajo v korist naše občine. Za občinsko jamo se sedaj vsi navdušijo, potem ko pride konkurent... pa so proti. Pri kopališčnem odseku se mora klerikalca plačati, pri tem, ko vsi drugi delajo zastoju itd. So reči, ki jih bo potreba ob prilikah obelodaniti.

Skrb za vsakdanji kruhek in pa politična desorientiranost je zanesla precej naših delavcev tudi v stranko naših trgovcev in oštirjev in slično. Ne zamerimo jim tega. Vemo, da je poleg koristolovcev med njimi večina poštenih ljudi. Njim so pomagale v SDS in SLS le današnje škandalozne razmere in razcepljenost delavstva. Vrnili se bodo enkrat tudi ti izgubljeni ljudje.

Spričo vsega tega čakajo nas še težke naloge. Kajti treba bo, da se vse te zavedne in nezavedne ljudi — ki so danes na žalost volilne rezerve ali bolje molzne krave meščanskih strank — zopet privede v naše vrste, v vrste in na mesta kamor spadajo.

Zadnje čase se premišluje in razpravlja, ali bi ne bilo mogoče pri nas ustvariti svoj lasten Delavski dom. Srečna misel, ki je le v čast tistim, ki so jo sprožili! Kajti to je znak, da se zelo dobro razumeva važnost Delavskega doma v službi in delu za naše misli, kakor tudi razodeva po osamosvojitvi. Prav, čas je že, da obrnemo hrbet našim največjim sovražnikom — gostilnam, kjer zapravljamo le naš težko prislužen denar, zdravje in čas. Sodrugi, delavci, vzdravimo se iz spanja, ako hočemo to veliko delo enkrat začeti. In pogumno naprej!

Torej srečna in razmišljanja vredna misel. Zeleti je le, da bi ta beseda postala meso, ker ravno nam je krvavo lastni dom potreben, če hočemo res uspešno delovati.

Se eno: naše žene in dekleta tukaj tudi ne marajo lenariti. Tudi one so na delu ter si bodo ustanovile svojo »Zvezo delavskih žena in deklet« in imajo že lepo število članic. Upamo, da pojdejo neomahljivo po začrtani poti v boju za svoje pravice. Pričakujemo tudi, da nam bodo stale ob

strani kot prave žene, še več pa kot matere, katerih dolžnost ni samo, da redijo, ampak tudi vzgajajo našo mladino v proletarskem duhu, da jo vzgajajo v može, sposobne borce za ideje, pravice in resnice in ne v hlapce! — Žene vaša naloga je velika in sveta! Bodite ponosne na njo! Ne omahujte; zavedajte se, da vsa naša velika bodočnost sloni tudi na vaših ramenih!

V nas samih je naša bodočnost!

Zalog.

Gostovanje Prolet. odra Svobode Šiška v Zalogu, dne 13. marca tl. je izvabilo vso našo okolico. Vsi delavci, ki se nas je nabralo nabito polna dvorana g. Požarja, smo z veseljem in v navdušenju gledali ss. igralce in igralke, ki so častno izvršili vsak svojo ulogo. To so priznali tudi nasprotniki. Izvajali so rusko igro »Spavaj moja deklica«, ki nam je tudi vsebinsko ugajala. Vsi, kar nas je sodrugov, smo si zapisali v srce, da tudi mi ne smemo v tem oziru več dolgo spat. Sodrugom Šiškarjem pa najlepša hvala in se priporočamo, da nas po možnosti še obiščejo. — Založan

Zabukovca.

Občni zbor krajevne organizacije SSJ v Zabukovci se bo vršil v nedeljo, 27. marca, ob pol 10. uri dopoldne, v gostilni g. Iv. Cocej v Megojncih. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev novega odbora. 3. Razno. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora sigurno udeležijo. Vstop imajo tudi somišljeniki, ki nameravajo pristopiti v organizacijo. — Odbor.

V nedeljo, 6. marca t. l., se je vršil redni občni zbor naše podružnice ob 3. uri popoldne, mesto ob 2. uri, in to vsled nezadostne udeležbe članstva. Poročila funkcionarjev so dokaz, da je podružnica kljub raznim težkočam precej delovala. Priredila je veliko slavnost ob priliki razvitja prapora dne 18. julija m. l., katera je sijajno uspela. Dramski odsek je priredil dve predstavi, pri katerih je sodeloval tudi naš pevski odsek. Pevski odsek je tudi že precej napredoval v minulem letu pod vodstvom sodr. Roterja. — V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: predsednik Zupanc Ivo III., namestnik Tratar Franc; tajnik Cocej Jakob, namestnik Cilenšek Pankrac; blagajnik Zupanc Ivi I., namestnik Košak Franc; odbor: Vipotnik Albin, Felician Franc, Razpotnik Avg.; namestniki: Sprajc Peter, Oblak Anton, Podvršan Miha; revizorji: Košak Franc, Cilenšek Leopold in Veligošek Anton;

razsodišče: Zupanc Ivo III., Šrot Ivo in Zagoričnik Stefan; knjižničar Cocej Jakob, namestnik Šrot Ivo; praporščak Razpotnik Avgust, namestnik Zagoričnik Stefan; pevski odsek: predsednik Podvršan Miha, tajnik in blagajnik Cilenšek Leopold, odbornik Polak Franc; dramski odsek: Vipotnik Albin, režiser Spajc Peter, odbornik Veler Emil. — Po volitvah se je razvila debata o delovanju »Svobode« v novem letu. Opozarjalo se je članstvo največ na potrebo, da pridobi kolikor največ mogoče novih članov. — Sodrugi in sodružice! Stopajte v »Svobodo« in delujte za razširjenje delavske kulture. Zavedajte se, da bo delavska kultura in prosveta največ pripomogla do končne zmage!

Šport.

Delavski športniki, člani »Svobode« so sklenili, da se emancipirajo od meščanskega nogometnega saveza in si ustanove lastno, delavsko zvezo športnikov. Računajo zaenkrat s približno 12 delavskimi športnimi klubi, katerih večina tvori sedaj odseke »Svobode«. Svoje stremenje so začeli z izdajanjem lastnega »Delavskega lista«, katerega je izšla do sedaj že tretja številka. List priča o pravilnem umevanju ideje delavskega športa in kaže dober okus izdajateljev. Po gradivu in zunanji obliki je to dosedaj najboljši športni list v Sloveniji. Krasijo ga lepe ilustracije iz športskega življenja in telesnozgojne estetike. Program naših športnikov je, telesna in duševna vzgoja delavske mladine in na lov za rekordi, kakor pri meščanskem športu. V ta namen bodo iskali vzgledov in pobude pri naših čeških, nemških, finskih in drugih sodrugih, kjer predstavlja delavski šport važen kulturni faktor v državi. Kličemo Vam: Živel delavski šport! Le tako naprej! Našo delavsko mladino pa pozivamo, da se oklene delavskega športa in pokaže hrbet meščanskim društvom! Ob tej priliki pripomnimo tole: v Mariboru že dolga leta obstoji »Delavsko kolesarsko društvo« s podružnicama na Muti in v Zagorju. Pri tem društvu bi želeli malo več razredne zavesti in solidarnosti in malo več stikov z našim delavskim kulturnim gibanjem, sicer se upravičeno bojimo, da se bo popolnoma pomeščanilo. Tudi temu društvu je mesto samo v zvezi delavskih športnikov, kot posebna kolesarska sekcija. Njeni funkcionarji naj enkrat premagajo morebitni lokalni patriotizem in se pridružijo naši delavski športni družini, ki naj s svoje strani poskrbi za potrebno inicijativo za navezavacijo stikov. A. T.

Važno za vrtnarje in posestnike!

Vsled opustitve nekaterih parcel naše vrtno šole prodajamo sadna drevesca, jabolka in češnje (2-3 leta stare). Drevesca stanje, kakor je pač kvaliteta, od 8 do 12 Din, prodano po naši izbiri. Ne zamudite priložnosti in preskrbite si spomladaj cena sadna drevesca. »VRT« Džamonja in drugovi, d. 26. Z., Maribor

Fotograf MIRKO JAPELJ

Aleksandrova cesta - Trgovski dom. Vhod na desni strani.

Se priporoča delavstvu in uradništvu. Cene solidne, slike umetniške. Hitra izvršitev naročil.

Zbirajte za tiskov. sklad!

ZAVAROVALNICA IN POZAVAROVALNICA „TRIGLAV“
GLAVNO ZASTOPSTVO ZA MARIBORSKO OBLAST V MARIBORU, VRBANOVA UL. 66

Prevzema zavarovanja proti škodam vsled:
Požara in strele. — Vlomské tatvine. — Razbitja stekla. — Telesnih nezdod. — Zakonitega jamstva. — Toče na poljskih pridelkih. — Transporta blaga po železnici in s parniki.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV
R. Z. Z. O. Z. V MARIBORU, RUŠKA CESTA ŠT. 5
se priporoča za izdelovanje obleke za dame in gospode po meri. — Lastna zaloga češkega in angleškega sukna vseh vrst. — Solidna postrežba.

„ANKER“ DOMAČI HRANILNIKI

Srečke razredne loterije
2 1/2% vojno-odškodninska renta proti takojšnjemu plačilu in na mesečne obroke v bančni poslovalnici

Bezjak, Maribor, Gosposka ul. 25

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324
Prodajalne v Stomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18.

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni tež. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalnih peciva na zavarovalno znamko D. P.

KLOBUKE, ČEPICE, OBLEKE,

perilo, čevlje, dežne plašče, dežnike, palice, nogavice i. t. d. kupite najcenejše in najboljše pri

Jakob Lah, Maribor, samo Glavni trg 2.